

SZABADSÁG

I. évfolyam.

Murska-Sobota, 1928. - Vasárnap - december 16:

31. szám.

Egyes szám ára egy dinár. Az előfizetési díj egy félévre 20 dinár, külföldre 30 dinár. Amerikába egy évre 100 dinár. — Hirdetési díjak: négyzet centiméterenként 0.75 dinár és a hirdetési díj. a Szövegközt és nyitórésben soronként 250 dinár.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:
HARTNER NÁNDOR

Szerkesztőség és Hirdetivatel: Murska-Sobota Aleksandrova cesta 63. szám. — Keziratot nem adjunk vissza. — Telefon szám: 17. — Postafelraképkönyvtár száma: 10358. Megjelenik minden vasárnap.

A bibliai sovány esztendő

rème kísértget minket. Még nem volt ugyan részünk az öt éves Jugoszláviában kövér tehénben és kövér esztendőben, még nem mondhatta el rólunk senki sem, az egykori francia király példája szerint, hogy Jugoszlávia minden házában fazekában zsíros tyúkhus föl, de amit most mi álmodunk, az a sovány hét tehénnek rémisztgető álma. Az a gazdasági év, amely most ránk köszönt, a bibliai sovány esztendőnek megtestesülése lesz.

Mi nem várjuk, hogy manna hulljon alá az egekbe, mi nem várjuk, hogy valaki Jugoszláviába és a mi Prekmurjénkba Eldorádót varázsoljon, ahol azután lakmározhatnánk, mert mi tudunk dolgozni, mert a munka a mi éltető elemünk és mert van erős kezünk és okos fejünk. De a mi munkánk gyümölcsét megsemmisíti az önkényes felsőbb hatalom, a mi szorgalmunkból és páratlan fáradozásainkból gunyt űz az elemi erővel előtörő víztömeg, az állandó esőzés, mely a mi szép barázdáinkból csatornákat csinál, mely a mi rendbehozott földjeinkből pocsolyát készít és mely a mi gondosan elrejtett csirázó gabonaszemeinket elrohasztja, kiforgatja, később pedig megfagyasztja. És midőn végig tekintünk a zúgó vizektől felekbárcsolt földeken, önkénytelenül felkiáltunk: Nem lesz kenyérünk! Nem lesz kenyere Jugoszláviának, mert Vajdaságban a Duna, odébb meg a Tisza tobozódik erejében és pár perc alatt megsemmisíti milliók és milliók több hónapos munkáját; nem lesz kenyere Jugoszláviának, mert Szlavóniában a Dráva, Horvátországban a Száva, Szlovéniában pedig ezeknek kisebb folyócskái virágzó rónákat gazdasági temetőkké és gazdasági síralom házakká változtatták át. És nem lesz kenyérünk, mert az elemi csapásokon kívül még nyomnak különösen minket, prekmurjeieket más gazdasági bajok is.

Nem lesz kenyérünk, de pénzünk sem lesz! Nincsenek petroleum forrásaink, szénbányáink és nincsenek füstölő gyárkéményeink, ahol magunkat megfizetett munka által kárpótolhatnók.

Nincsenek széttagozó és jól szervezett gazdasági egyesületeink, melyek pénzzel, ipari termékekkel és különböző gazdasági szükségletekkel segítségünkre sietnének, teljesen egyedül állunk, a saját erőnkre vagyunk utalva, arra pedig, ami keveset összekuporgatunk és keservesen megkerestünk, arra az állam teszi rá a kezét.

Prekmurje már most teljesen belelábolt a gazdasági hinárba. Prekmurje már most oly gazdasági krízisben szenved, amilyenről a mi vezető politikusaink ugyalszik, nem is álmodnak, vagy pedig politikai okokból, nem is akarnak tudni róla. Oly gazdasági válságban vagyunk, mely koldus-tarisznyát akaszt mindnyájunk nyakába, mely a földműves lába alól kirágja a földet, mely dobra viszi vagyont, mely kezébe nyomja a bankok kilincseit,

ahol aztán át a magas kamatok a szűszoros értelenben a halálba kergetik. Ez szent mint a halál!

Ha kiakarunk labolni a hinárból, ha a mi létérdekeinket meg akarjuk védeni, csak egy út marad hátra a megélőse és ez az, hogy mi prekmurjeiek, kiket egyaránt nyom az idő sulya, összefogunk, egyesülünk egy erős gazdasági szövetségben, hol közös erővel és közös tehetséggel, önzetlentül — minden politikai feltevére — egymás támogatására leszünk. Hol megmutatjuk, mit jelent az egység és összetartás. Hol megmutatjuk, ha Jugoszláviának csak egy kenyere lesz is, de annak a fele a miénk lesz!

Midőn majd munkára fogunk szólítani Titeket, ne késedelmeskedjétek és ne haboztok!

Kiutasítják Jugoszláviából a monarchista oroszokat

Jugoszláv—Orosz gazdasági meg egyezés fele

Párisból jelentik: A Matin azt az értesítést kapta Belgrádból, hogy a jugoszláv kormány követeli a bolgár kormánytól a bolgár területen tartózkodó Wrangel katonák haladéktalan lefegyverzését. A Matin tudósítója szerint a belgrádi kormány elhatározta, hogy kiutasítja az országból mindazokat az orosz tiszteteket, akik a berlini és müncheni orosz monarchistákkal összeköttetést tartanak fenn és együtt működnek a német szocialistákkal.

Ezt a rendszabályt azzal hozzák összefüggésbe, hogy a jugoszláv kormány egyengetni akarja az utat a jugoszláv—orosz gazdasági meg egyezésnek.

A „láthatatlan” Ruhr-megszállás.

A Ruhrvidéki kérdésben fontos fordulatot jelent a francia külügyminiszternek a na hivatalos jelentése, hogy a passzív ellenállás a Ruhrvidéken tényleg megszűnt. A francia és a belga kormány ezért lassankint visszatér a Ruhrvidéknek ugynevezett „láthatatlan” megszállására. Bár a francia és a belga kormány a passzív ellenállás tényleges megszüntetésének időpontját a düsseldorfi egyezménynek a bizalmasi kormány által való ratifikálásában látja, már is intézke-

deti, hogy a megszálló csapatokat csoportosítsák át és a csapatoknak a lakossággal való érintkezését csökkentik. A két kormány már intézkedéseket tett arra is, hogy a kiutasított, illetve elűzt ruhrvidékiek juttatás megsemmisíttessék. Ha a passzív ellenállás szönetelése tovább tart, akkor lassan visszatérnek a január 11-ike előtti status quo-hoz és francia-belga menőbizottság védelmére csak minimális katonai osztagokat hagynak meg a Ruhrvidéken.

A Chicago Tribune azt jelenti, hogy a francia kormány tegnap határozata alapján a francia megszálló csapatok számát tízezer emberre fogják leszállítani. A német kormány fönhatóságot a vámmellomásokon, a végrehajtó hatalom felhasználásával és a hivatalokban mindenütt helyreállítják. A francia vezérkari dűsseldorfból Mainzba fogják áthelyezni. A tulajdonképpeni ipari vidéken pontosan azt az állapotot fogják helyreállítani, mint amilyen a megszállás előtt volt.

A kisantani Ottó hazatérése ellen.

A Narodny Listy jelenti Belgrádból: Tekintettel az Ottó főherceg hazatéréséről szóló hírekre, a belgrádi kormány figyelmeztette a magyar kormányt, hogy semmi körülmények között sem engedné meg a Habsburgok hazatérését Magyarországra, ha akár csak átmeneti tartózkodásról volna is szó. A jugoszláv kormánynak ez a lépése a kisantani többi államainak kormányaiával való megállapodás után történt.

ROVÁS.

600.000 dinárban állapította meg a kormány a Mura szabályozásának költségeit Bisztricénél. Mi rendkívül örülünk annak, midőn látjuk a jóakarót Belgrádban segíteni Prekmurjén. De a pénz még nincs itt, addig pedig a Mura még sok, sok víz fog lefolyni és a Mura továbbra is fogja nyaldosni és mosni a partokat, továbbra is fogja elővenni a retekét és szántókat nemcsak Bisztricén, hanem tovább le Hofiza felé is, ahol mindenütt mérhetetlen károkat okozott és okozni fog a muramező földbirtokosoknak. Oly károkat, melyek mellett a 600.000 dinár eltörpül. De segíteni kell a bajon és pedig sürgősen, mert a pusztító jóakat nem állítja meg a Mura romboló folyását és nem kárpótolja a földművesek veszteségeit.

Ne felejtsetek el a régi közmondást: Kétszer ad, ki gyorsan ad.

6 milliót adót kell fizetni Szlovéniának és a klerikális azt mondja, hogy ebből Szlovénia még annyit sem kap, amennyire csak szüksége volna a legjobban és legkevesebben. De egyről megelégedzünk a klerikálisnak. Ott a választások előtt a többi megyei dolgok között ígérték az adó leszállítást is, most pedig látjuk és a börzéken tapasztaljuk, hogy Szlovéniának mind több klerikális képviselője van, annál több adót kell fizetni. Az 1920-ki választások alkalmával nem lett annyi klerikális képviselő és 1921. és 1922-ben nem fizetnek annyi adót, mint 1923-ban, amikor ugyanis a 21 klerikális „ügys” abszolút többséggel és hatalommal rendelkezett Szlovénia fölött, amikor is a választások alkalmával csak öt nyertek. És a választók előtt még mindig azzal a kifogással élnek, hogy azért nem tudnak rákérdezni valamin kedvező és áldásosat elergetni, mert még mindig kevesen vannak, ami politikai, közigazgatási és gazdasági állapotok meg éppen az ellenkezője bizonyítja, hogy tudniillik: minél több van annak ok, annál rosszabbul megy nekünk! Ezt csak nem lehet látni?

A hajdúszaki újságíró állásra 20 jelölt van. Húszan képeskednek, tolatkodnak egymás elmozdításával és zsíros átlás elnyerésén. Mi nem tudjuk, van-e hajdúszaki egyetemen hasza radikális, kik direkt az újságíróban lévő látszólag szék alatt teret radikalizálják, de azt tudjuk az eddigi tapasztalatokból, hogy Szlovéniában látszólag lenni bizonyos apró rósi dolgok, fényes állami hivatal, mely nagy reprezentációkkal jár. De egy látszólag van az állás elnyeréséhez, hogy t. i. az illetőnek radikalizálnak, azaz a kárpát, a magas adó apokaliptikus kell lennie. És minden megye...

Tízezer magyarországi szerb költözik Jugoszláviába.

A belgrádi hivatalos körök — az eddig megtörtént optálások eredményeképpen — körülbelül tízezer főnyire becsülik azoknak a Magyarországon élő jugoszláv családoknak számát, akik Magyarországon különböző részeiből, különösen a szegedi háromszögből, Baranyából és a budapestvidéki szerb telepkeiről — Csepel, Pomáz, Szentendre, Pécel és Eresi községekből — a jugoszláv állam javára optáltak. Az áttelepülőkről, akiknek legnagyobb része földműves, a belgrádi kormány fog gondoskodni.

A jugoszláv kormány külügyminisztériumának kezdeményezésére Belgrádban miniszterközi bizottság alakult a belügyminisztérium vezetése alatt az áttelepülőket zavartalan elhelyezése céljából. Ez a bizottság most egy tervet dolgozik, amely azt fogja megállapítani, hogy az áttelepülő szerb földművesek közül ki, hol és mekkora földet kapjon, milyen árban és milyen fizetési feltételek mellett.

A bizottság már eddig arra az álláspontra helyezkedett, hogy az áttelepülőket a Bácska, a Bánság és Baranya területén helyezze el, mert egyrészt maguk a telepések is ezt kívánják, másrészt pedig a gazdasági viszonyok nagyjában itt, ezeken a területeken felelnek meg azoknak a viszonyoknak, amelyekhez az áttelepülők szokva vannak és így itt eredményesebb gazdálkodást tudnak majd folytatni. Azokat pedig, akiknek ezeken a területeken már nem jutna föld, valószínűleg Macedóniában és a Koszovópolén (a Rigómezőn fogják letelepíteni. A hattonnyi földműveseket — régebbi kivánságaiknak megfelelően — a délszerbiai Ovcepoljén fogják letelepíteni. Ezen az utóbbi vidéken egyébként már nagyon sok új telep van, akik körülbelül egy évvel ezelőtt jöttek át Magyarországból. Ezek már nagy sikerrel gazdálkodnak és a telepük valósággal mintagazdaságok gyanánt szolgálnak az ottani és környékbeli elmaradt, őslakó földművesek számára.

Az új telepéseket, a tervek szerint, nem tömegesen, hanem elszórtan fogják letelepíteni a többi lakosság közé, mert így a nagyobb műveltségű új gazdák szélesebb területen tudják a kulturáltabb gazdálkodás és földművelés példáját terjeszteni.

A bizottságnak a terve az, hogy összeköttetésbe lép a magyar kormánnyal, hogy a jugoszláv államból Magyarországra javára optáltak áttelepítését a magyar kormány is hasonló módon

szervezze meg és esetleg a két optált csoport tagjai között birtokcserét hozzanak létre.

A belgrádi miniszterközi bizottság ebben az ügyben közvetlen tárgyalásokat kezdett a magyar kormánnyal és ezért Budapestre megbízottakat küldött ki. Azonkívül a bizottság a helyszínen akar meggyőződést szerezni az áttelepülő szerbek vagyoni viszonyairól. Arról is szó van, hogy a magyar kormánnyal kölcsönösen megállapodnak a

békeszerződésben kitűzött egy évi határidő lényeges meghosszabbítása tekintetében, hogy az áttelepülők ügyeit mind a költözködők, mind pedig a két kormány megfelelően rendezhesse a telepések érdekei szerint.

Nagy Emil igazságügy miniszter és Klebelsberg Kunó gróf kultusz miniszter kedden délután utaztak el Prágába, hogy a Magyarország és Cseh-Szlovákia között még függőben lévő áttelepülési kérdéseket letárgyalják.

Magyarország 250—300 millió aranykoronás bel- földi kölcsönt vesz fel.

Külföldön emelkedik a magyar korona.

Kállay Tibor pénzügy miniszter tanácskozást folytatott a bankvezérekkel a bel- és a külföldi kölcsön módjaitól. A bel- és a külföldi kölcsönre azért van szükség, hogy arra az időre, amikor a kölcsönt likvidálják, fedezhető legyen a deficit, mert az állam beszünteti a bankóprést és a jegybanktól nem vehet fel kölcsönt. A bel- és a külföldi kölcsönt áprilisra tervezik. A kormány reméli, hogy nem lesz szükség kényszerkölcsönre, mert a pénzügyi intézetek támogatni fogják a bel- és a külföldi kölcsön ügyét és módját éjtik, hogy az állam a deficit fedezésére az összeg birtokában legyen. A bel- és a külföldi kölcsön jegyzésének bizonyos kulcs szerint kell történnie, pozitívumok még nincsenek. A jövődelmi adónak bizonyos mértékig való multiplikálása megszabná a kölcsön jegyzésére irányuló kötelezettség mértékét, vagyis a jövődelmi adó szolgálna a kölcsön kivételének alapjává. A nagybankok vezetői holnap értekeznek a jegybank felállításáról és a kölcsön részleteiről.

A Pesti Hírlap a kölcsönügyről illetékes forrásból a következő tájékoztatást kapta: A kérdések két csoportba oszthatók. Az egyik csoportba tartozik magának a kölcsönnek lebonyolítása, a másik csoportba a pénzügyi és gazdasági kérdések, amelyeket még a kölcsön likvidálása előtt kell megoldani. Sir William Good már Londonban a pénzügyi bizottság tanácskozásainak befejeztével kijelentette Magyarországra küldöttéi előtt, hogy Magyarországnak saját magának kell most első sorban nagy erőfeszítést tennie, hogy kiérdemlje a bizalmat, amely a külföld részéről a kölcsön nyújtásában rejlik. Ez a gazdasági erőfeszítés arra vonatkozik, hogyan lesz képes Magyarország a bankóprést megállítását után az államháztartás kiadásait bevételeiből fedezni addig az időpontig, amíg a kölcsön első része befolyik. Ez az erő-

tesztetés a súlyos kérdéseknek egész komplexumát öleli fel. Ezek keretében tartozik első sorban a bel- és a külföldi kölcsön is, amelynek nagysága olyan keretek között fog mozogni, amely elegendő lesz, hogy a kölcsön lebonyolításáig felmerülő államháztartási hiányokat és kiadásokat fedezni lehessen. A kormány esetleg kényszerkölcsön útján biztosítja magának az államháztartás egyensúlyozását. A különböző régiókat megadóztatása egyforma arányban történik. A bel- és a külföldi kölcsön nagysága 250—300 millió aranykorona között mozog, mert az állami deficit pesszimista számításokat a következő hónapokban körülbelül maga 90 millióra tehető.

A budapesti deviza ma úgy Londonban, mint Zürichben jelentősen emelkedett. A bel- és a külföldi kölcsön és a bankjegynyomás beszüntetéséről szóló hírek a spekulációt vétele ösztönözték. A zürichi deviza forgalomban nagyobb kitések történtek 0.0305 árfolyamon.

A nemzetgyűlés folyosóján Apponyi Albert gróf az újságírókkal beszélgetve kijelentette, hogy Magyarország helyzete a külföldön, különösen Amerikában erősen javult és gazdasági vonatkozásaiban feltétlenül számíthat Amerika segítségére. A külföld tudja, hogyha Kelet felé akar importálni, Budapest a gazdasági jogrendnek ugyancsak utolsó állomása és pénzügyileg és kereskedelmileg megbízható talaj.

Bethlen István gróf miniszterelnök vasárnap délután Walko Lajos kereskedelmi miniszter társaságában Párisba utazott, ahol a népszövetség tanácsa december hó 12-én kezdte meg a magyar kölcsön tárgyalását. Bethlen gróf elutazása előtt nyilatkozott a lapok tudósítói előtt és kijelentette, hogy reméli, hogy a párisi tárgyalásokon sikerülni fog a még fönnálló nehézségeket eloszlatni.

HIREK.

Az adóvégrehajtó.

A multkori számunkban nem említettük meg névleg azon végrehajtót akiről hírtünk szolt. Mivel a muraszombati adóhivatalnál két adóvégrehajtó van a félreértések elkerülése végett kijelentjük, hogy cikkünk Franc Jurákra, nem pedig Ivan Macerol a másik végrehajtóra vonatkozik. Franc Jurák adóvégrehajtó fel van függesztve, ellenben Ivan Macerol lelkiismeretesen, szorgalmasan és a vidék teljes megelégedésére teljesíti szolgálatát.

Több világosságot!

Egész önkénytelenül eszünkbe jut Goethenak e mondása, amidőn téli esteen a muraszombati uccákon végig haladunk. De míg Goethenak e mondása a *lelkek és értelmek világosságára* vonatkozik, míg Goethe a *lélek-világ világosságára* és fényére szomjazik, mely az ő szerencsétlen Faustját megvédi, felvértezi a sötétség és lelki tompultság kárhozatos következményeitől, addig mi muraszombatiak a mesterséges, az összetakolt és mesterségesen felállított lámpák, petróleumos lámpák, karbid-sugarak fényét, világosságát szomjazzuk — hogy a villanyvilágításról ne is beszéljünk. Elkéne ugyan ez is nálunk, de ehhez mi prekmurjeiek — különösen pedig mi, muraszombatiak nagyon maradiak, jobban mondva nagy ellenszenvvel viseltetünk a körték, nem ugyan a piaci zamatos, hanem az izzó villany körték ellen.

Tehát nemes képviselőtestület — több világosságot a muraszombati utcáknak! Mert ha a teli és jómódu hold éjjelenként nem mosolyog ránk, ha a csillagok fénye és világossága nem mutatja meg nekünk az országulját, szóval ha az egek sem könyörülnek meg rajtunk (mert hisz

A franciák feltalálták a mesterséges petroléumgyártást.

— Bergius doktor kísérletei —

Az imperialista államok politikájának legfőbb tengelye a szén- és petroléumterületek megszerzésére irányuló hajsza. Mikor a lausannei konferencián élére állították a moszuli kérdést, láttuk, mily kockázatot vállalt volna Anglia e fontos petroléumterület kézrekaparításáért. A modern háborúban a petroléum nélkülözhetetlenül fontos, mert nélküle megállanának a légi flották, megdűnnének a hadseregek utánpótlását ellátó autószerlopok és a győzelmes tankok. Amint a szénbányák birtoka nélkülözhetetlen a háborús ipar céljára, úgy nélkülözhetetlen a petroléum magához a hadviseléshez. Értendő tehát, ha a franciákat szinte leírhatatlan idegességgel töltötte el néhány hónap előtt az a hír, hogy a németeknek állítólag sikerült

feltalálni a petroléum mesterséges előállításának módját. Mert a franciák világosan látják, hogy az az állam, amely ennek a titoknak birtokában van, kezében tartja a modern háború egyik leghatalmasabb fegyverét.

Párisban most egy Bergius nevű francia kémikus kísérletei tartják lázban a közvéleményt. Bergiusnak ugyanis állítólag sikerült szintén előállítani a mesterséges petroléumot. Kísérleteinek alapjául a geológusoknak az a teóriája szolgált, hogy a petroléum azokból a növénytörzsekből áll elő, amelyeket a föld fejlődése temetett el. Tudvalevő dolog, hogy a petroléum nagy földalatti medencékben van összegyűlvé, melyekből a földgömb kergén át furi kutak segítségével hozzák a föld felszínére ezt a árága folyadékot. Az elméletek meg-egyeznek abban, hogy a petroléum ama nagy tömegű zsírsavaknak a terméke, melyek a föld fejlődése alatt esetenként eltemetődtek és a föld

belsejében magas hőfoknak és óriási nyomásnak vannak kitéve. Csupán abban térnek el egymástól az egyes elméletek, hogy vajjon e zsírsavak növényi vagy állati eredetűek-e. A petroléum állati eredetűt kutató elméletet megerősíteni látszik az, hogy ha halmazóját vagy más olajokat magas nyomás mellett desztillálunk, akkor oly egóképes folyadékok nyerünk, melynek természete nagyon hasonlít a petroléumhoz. A kőszén és a tőzeg képződése viszont azt bizonyítja, hogy bizonyos időszakokban irtózatossá mélyesü növénytörzsek kerültek a föld alá. A növényi eredet elméletének hívei szerint a föld mélyébe temetődött állatok tetemei sohasem alkothathának oly tömeget, mely elegendő volna, hogy belőle a mostani óriási petroléumkészletek képződhesseken s így a petroléum képződése csupán az eltemetett növénytörzsekből képződhet el. E teóriát támogatja az is, hogy a petroléum-

területek mélyében alig találunk állati csontvázat.

Bergius kísérlete abban áll, hogy autoklávban, hidrogénatmoszférában szénat 455 fokra és borzalmas nyomásnak teszi ki. Az eredmény egy teljesen a petroléummal azonos folyadék. Ugy látszik, hogy a franciák is megtalálták a petroléum mesterséges gyártásának titkát s mivel azt szénből állítják elő, ez csak egyel több ok lesz arra, hogy a francia imperializmus megtartsa a Ruhr-vidék szénbányáit.

Bergius kísérlete bizonyítani látszik azt a teóriát, hogy a petroléum növényi anyagokból képződik, mert a szén mélyből a mesterséges petroléumot előállítja, növényi anyagokból képződött a föld mélyében, borzalmas nyomás mellett, hidrogén atmoszférában, hiszen a növényi sejtszerveknek egyik alkotórésze a hidrogén. Bergius ezt a teóriát alkalmazta kísérleteinél, melyek most szenzációs eredménnyel jártak.

a város úgy sem sajnál minket) bizonyísten elvesztünk a babiloni sötétségben. De nem csak hogy nem tudunk tájékozódni a sötétség miatt, mely különös előszeretettel borul Murszombat városa fölé, hanem egyszersmind egyenesen veszélyes este a „korzóra“ mennünk, ha nem akarjuk, hogy törött lábbal, vagy betört koponyával vigyenek haza minket.

Több világosságot! Nem lelki világosságot, hanem petróleum, karbid vagy acetylen világosságot kérünk, mert testi épségben kárt szenvedünk! Minek fekszik a község pénze sötét kasszák üregeiben, midőn azon olcsó világosságot is vehet a község! Videant consules...

— Autó szerencsétlenség. A Murska Sobota—D. Lendava közti közlekedő Posta auto folyó hó 10-én Belatinánál a nagy sár miatt felmondta a szolgáltatást. A posta csak egy napi késéssel érkezett meg. Az egész Premurjében az utak kriminális állapotban vannak, a sok autóközlekedés folytán pedig azok csak még rosszabbodnak, minék következtében az államnak az állami kezelés alatt levő utak karbantartására és azok helyrehozatalára a legnagyobb gondot kellene fordítania. Sok a panasza különösen a Murához vezető utak gyengeségét és elhanyagoltságát illetőleg. Mindenütt sürgős segítségre van szükség.

— Október havában Jugoszláviából kiköltözött 1652 egyén, ezek közül 1039 férfi és 613 nő. Kiköltözött pedig az Egyesült Államokba 974, Kanadába 190, Argentínába 295, Chilebe 7, Braziliába 168, a többi államokba 6. Dél-Afrikába, Ausztráliába 11 egyén. Január hó 1-től október hó végéig összesen kiköltözött 5663 egyén, ami bizonyítja annak, hogy a kivándorlási kvóta kiürült.

— Ki mennyi levelet kap naponta? Az emberiség összes fejedelmei közül a római pápa kapja naponta a legtöbb postai küldeményt Neki jön naponta 27 ezer levél és újság. Az Egyesült Államok elnöke kap naponta 6 ezer levelet. Az olasz király 450 levelet, Millerand francia köztársasági elnök 300-at, a belga király körülbelül ugyanannyit. Természetes, e levelek nagyrésze a papírkosárba vándorol, mert a pápa és az uralkodók nem azért vannak itt, hogy minden kis és nem nagyon fontos levélre válaszoljanak.

— Rózsa Kálmán temetési költségeire adakoztak még: A murskasobotai rokkant szervezet 200 dinár, Fliszár József asztalosmester 100 dinár Cseh és Gáspár 20 dinár, Eberl Róza 15 dinár, Flegár Iván harangozó, Rituper Alajos, Sagadin örnagy, Siftár Lajos 10—10 dinár. Lapunk múlt számában az eddigi gyűjtés eredményét tévesen közöltük, mert a pénzbeli adományok összege nem 1822-50 dinárt, hanem 1552-50 dinárt tett ki. Hozzáadva a fentebb kimutatott újabb adományokat, a pénzügyítés eddigi eredménye 1927-50 dinár. Ezen nemesszív adományokért, valamint Babics uradalmi felügyelő urnak a koszorúk kötetéseért, Antauer József urnak a ravatal oda és visszazállításáért, Horváth Géza urnak a küldött 100 kgr. buzzáért, Hoyer István urnak egy szép csokorért, Jónás János urnak a koszorúk szállag feliratáért, Osterer Károly urnak a halottas, kocsifogatáért és Ruzsa Ferencné urnának a küldött élelmi szerekért hálás köszönetet mond özv. Rózsa Kálmán.

— Szerencsétlenség. Jug József murszombati bádógosmesternek 14 éves fia december hó 5-én a Seruga-féle tehnikai műhelyben súlyosan megsérült, amidőn ugyanis a biztosító hálózattal el nem látott vasúró gép középső bal ujját levágta. A szerencsétlenül járt fiút a murszombati kórházban kezelik. A csendőrség megindította a nyomozást.

— Közgylűlés. A rokkant egyesület murskasobotai fiókja folyó évi dec. 26-án délelőtt 9 órakor a Fliszár-féle vendéglő helyiségében tartja meg rendes évi közgyűlését. Kérjük a tagokat teljes számban megjelenésre. Együttal felhívjuk a vidéki tagok figyelmét, hogy az nap a vonat közlekedni fog.

— Elloptak a disznóját. Az elmúlt napok egyik éjszakáján ismeretlen tettesek behatoltak Cigány Fáni Csernővci lakos portájára és egyik disznóját elhajtották. A csendőrség megindította a nyomozást a tettesek kézrekerítése végett.

— Kazaltűz. Sočič Paula krajnai gazdálkodó szalma kazalja a minap teljesen leégett. A megindult nyomozás megállapította, hogy a tüzet az asszony egyik szomszédja okozta, aki — eddig még nem tudni, bosszuszóbul e vagy vigyázatlanságból — égő cigarettát ejtett el, amittől aztán a kazal kigyuladt. A nevezett ellen megindították az eljárást.

— Bepörölle, mert Mária Teréziának nevezték. Ritkaság számba menő becsületsértési pört tárgyalt pénteken a pozsonyi járásbíró. Vasin Anna cseh hivatalnok feleségét azért jelentette fel Vojtech Vachné cseh asszony, mert ez őt egy családi pörpatvar alkalmával így „sértegette“: „Ha neked az urad nem elég, akkor te egy — Mária Terézia vagy!“ Fiby járásbíró ki akarta békíteni a pörlekedőket, de ez nem sikerült. Letárgyalták az ügyet, amelynek vége fölmentés lett. Érdekes, hogy a bíró nem azzal az okkal mentette fel a vádlottat, hogy a Mária Terézia név nem becsületsértés, hanem azon a címen, hogy a sértett előzőleg szintén sértő kifejezést használt a vádlottal szemben és így kölcsönösség esete forog fenn (?). Vojtechné fellebbezett a fölmentés miatt.

— Ha elegáns jó cipőt akar olcsó áron és pedig férfi-, női- és gyermekcipőt, kérjen nagy árjegyzéket a világ-hírű H. Suttner cégtől, Ljubljana 86. szám. Az óriási árjegyzék gazdag választékban tartalmaz nemcsak cipőket, hanem a legkülönfélébb arany-, ezüst- és fémtárgyakat, mindennapi használati cikkeket, kiváló szerkezetű órákat stb. Csupán a portóköltség fedezésére kell két dinárt a cégnek beküldeni.

— Módosítják az amerikai bevándorlási törvényt. A New-York Herald washingtoni küldése szerint a Fehér Házban legközelebb törvényjavaslatot terjesztenek be, mely szerint a jövőben a bevándorlókat két csoportba fogják osztani. Az első csoportba tartoznának mindazok, akiknek Amerikában vérrokonaiak tartózkodnak, a második csoportot az összes többi bevándorlók fogják alkotni. A bevándorlási kvótát az 1890-iki népszámlálás alapján mindegyik osztályra külön, még pedig két százalékban fogják megállapítani.

— Mennyit ér a volt osztrák-magyar lebeljegyzet 100 koronás. A Belga Nemzeti Bank egy hirdetményt tett közzé, amelyben a különböző országok pénzének beváltási árfolyamát közli. A hirdetményben szerepel az osztrák-magyar lebeljegyzet bankjegye is. Eszerint az 1918 október 27-ike előtt kibocsátott olyan bankjegyet, amelyek 1919 június 15-ike

előtt a volt monarchia határain kívül voltak, koronánként 0.045 frankot, azokért a bankjegyekért pedig, amelyek 1918 október 27-ike előtt kibocsátottak ki, de a monarchia határain belül voltak, 0.04 frankot fizet, végre az 1918 október 25-ike után kibocsátott osztrák-magyar bankjegyekért 0.005 frankot ad a bankjegy bemutatójának.

Németországi események.

PÁRIS. A külügyminisztérium közli, hogy Degoutte tábornok javaslatára a francia és belga kormány már most elhatározta, hogy megkegyelmezési intézkedéseket tesz a kitűsített és elítélt személyek javára.

Volt kommunista államfő mint betörő.

BRANSCHWEIG. Egy nemrég elfogott betörőbanda ügyében folyó vizsgálat során Merges Agost kommunista, Braunschweig szabadállam első elnöke ellen oly súlyos adatokat derítettek ki, hogy vizsgálati fogságba vetették őt. Kautz vendéglőst, a volt népművelődésiügyi népbiztost szintén letartóztatták.

Terjed a vörös iszonyat.

Kommunista propaganda Afrikában. — „Éljen a fekete szovjet köztársaság.“

Valamikor azt állították, hogy minden út Rómába vezet, ma ezt így lehetne folytatni: és utközből mindegyik Moszkvával találkozhatunk. Prágában csak úgy, mint Honolulu, Németországban és az indiai szigetek egyaránt a moszkvai kormány és a harmadik internacionálé ügynökei mindenhol törekednek karöltve a kommunista világforradalom propagálására és az orosz külpolitikai befolyás növelésére. A moszkvai propaganda szálai egész Afrikát elnyúlnak, ahol az agitátorok vad beszédekkel próbálnak a benszülőttek egyszerű kedélyére hatni, zászoljukra ezt a jelszót írva: „tengerbe a fehérekkel“.

Az afrikai propagandában nemzeti és marxi elemek összevisszasága uralkodik. A propaganda célja a fekete afrikai szovjetköztársaság kikiáltása. A propagandisták leginkább az Abesszíniában székelő aethiopiai egyház papjainak köntösében lépnek föl. Isten szabad ege alatt összegyűjtik híveiket és lázító beszédekkel mondanak a primitív felkű tömegnek. Ha egy fehérember közeledik az „ájtatos“ gyülekezet színhelyéhez, az állítólagos pap hatalmas bibliát vesz elő és mindaddig, míg az idegen körükben tartózkodik, imákat mormol, hogy aztán a fehér ember távoztával annál nagyobb hévvel folytassa lázítását.

A propagandát illegális, titkos akcióbizottságok pénzlik és a szónokok a moszkvai propagandaiskolából kerültek ki. Az orosz szovjetkormánynak a nagymérvű mozgalommal igen komoly céljai vannak, ugyanis az angol-szász világblokk nyugalmát akarja megzavarni, hogy az előjövő idők hatalmas angol-szász orosz küzdelménél a forrongó Afrika megbízhatatlanságából származó előnyöket a maga céljaira kihasználhassa.

Pénz-árfolyamok.

ZÜRICH:	december 14.	november 30.
100 jugoszláv dinár	6 50	svájci frank 5 47
100 magyar korona	0 03025	" 0 10
100 osztrák korona	0 00808	" 80 1/2
100 cseh korona	16 75	" 16 77
100 német márka	"	"
100 olasz líra	24 95	" 24 95
100 dollár	573 —	" 572 —
ZAGRAB:		
100 magyar korona	45 75	dinár 0 46
100 osztrák korona	0 1250	" 12 42 1/2
1 cseh korona	2 60	" 2 58
100,000.000 német márka	"	"
1 olasz líra	3 8550	" 3 83
1 dollár	86 1/2	" 87 —
100 svájci frank	15 48	" 14 75
BUDAPEST:		
1 dinár	322 —	magyar korona 322 —
100 osztrák korona	2 75	" 2 75
1 dollár	20 000	" 20 000
BÉCS:		
1 dinár	808 —	osztrák korona 808 —
100 magyar korona	3 75 —	" 3 75
1 dollár	71 050 —	" 71 050

KÖZGAZDASÁG.

Az új illetéktörvény.

III.

Az új illetékrendelet értelmében arra nézve, hogy adás-vételi illeték fizetése szempontjából mi tekintendő ingatlanok és mi ingóknak Bánt, Bácska és Baranya területén, arra vonatkozólag a Horvát és Szlavonországban érvényes általános polgári törvény 293-299. §-ban foglalt intézkedések lesznek mérvadók.

Szobeli adás-vevési szerződések, amelyeknek fenállása a felek valamelyikének ténykedése (kijelentés, kihallgatás, megerősítés stb.) által megerősítve nincsenek, nem esnek ezen illeték fizetése alá.

Az adás-vételi illetéket minden befejezett és aláírt szerződés után fizetni kell még abban az esetben is, ha a szerződés nem volna realizálható és az az illeték-szerződés keresztliveltelensége esetén vissza nem adható.

Ha azonban az adás-vevési szerződés joghatálya valamely állami vagy autonóm más hatóság előzetes jóváhagyásától függ és ez a jóváhagyást megtagadja, az érdekelt felek kérelmére az illeték visszafizetendő.

Minden befejezett adás-vevési szerződés a megkötéstől számított 15 nap alatt bejelentendő és ugyanazon határidő alatt a fenti illeték le is fizetendő, vagy pedig a megkötés alkalmával bélyegjegyekben a szerződésben leírandó és felülbélyegzendő. Aki ezt tenni elmulasztja, a rendes illetékön felül annak háromszorosával, mint büntetéssel, sújtandó.

Abban az esetben, ha élők közötti ingatlan átruházás, részben kifizetéssel, részben áfándékosz címén eszközöltetik, az átruházási illeték a teljes becserélték után azon díjlegyzék tétel alapján vettetik ki az illeték, amelyik szerint nagyobb az illeték.

Ha ingó és ingatlan vagyon egy szerződésben adatik el, pontosan meg kell jelölni úgy az ingók, mint az ingatlanok becseréltékét. Ha ez nem történik, az egész vétel ingatlan vételnek minősítetik és az illeték az előírt tétel alapján fizetendő. A mennyiben ingatlan eladással kapcsolatosan ingóság is eladódik, mint az ingatlan kiegészítő része és a szerződésben ez kitüntetve nincs, a rendes illetékön kívül az eladó és vevő büntetés fejében ezen illeték háromszorosát tartozik meg fizetni. Ezen díjlegyzék szabályainak életbelépése napján mindazon fennálló törvényes intézkedések, melyek ezekkel ellentétben állanak, hatályukat veszítik.

Illetékegyenérték. Az illetékegyenértéket fizetni tartoznak: 1. A patriarchai, érseki, püspöki, kanonoki, plebánosi stb. vagyontárgyak, továbbá egyházi és szent alapítványok és alapok, a kolostorok, világi és egyházi községek, szövetkezetek, pénzintézetek, társulatok és más szövetségek, amelyeknek tagjai az alapítókban nem részesednek, évenként fizetnek az ingatlan vagyon forgalmi értéke után 0-4%-ot. 2. A részvénytársaságok és más társulatok, amelyeknek tagjai részesednek az alapítók valamelyik részében, fizetnek évenként az ingatlan vagyon forgalmi értéke után 0-2%-ot és ha ezen utóbbi társulatok ingatlanok vételével és eladásával is foglalkoznak 0-2%- helyett 0-4%-ot fizetnek. 3. Tiszta iparsztridlis társulatok csak 0-1%-ot fizetnek.

Az illetékegyenérték kivétele ötévenként történik és fizetendő évenként előre.

Az első kivétési ciklus most kivételesen 1924 jan. 1-től 1925 december 31-ig tart. A rendes 5 évi kivétési ciklus 1926. évi január hó 1-én fogja kezdetét venni. Új kivétel esetén, amíg az befejezve nincs, a régi kivétel alapján teljesítendő a befizetések. Az esetleges változások a változás bekövetkeztétől számított 30 nap alatt bejelentendők. Ha a bejelentés kellő időben történik, a változást már a következő évnegyedtől kezdve figyelembe veendő, ha nem, akkor az illetékegyenérték csökkenését az egész cikluson át nem veszik figyelembe, az emelkedést azonban igen, s az illeték kétszeresét, mint büntetést, kell befizetni.

(Folyt. köv.)

A patkányok irtásáról.

Írta: Nemes Miklós, állatorvos, M. Sobota.

Mindenfelől hallom, hogy a patkányok nagyon elszaporodtak és nagy károkat okoznak a csürökben, magtárakban. Többen fordultak hozzám tanácsért és ezért jónak tartottam Önöket erről felvilágosítani.

Sokan különféle mérgeket kérnek és ezeknek akarják kipróbálni őket. Amde olyan mérgekkel, amilyen pld. a sztrihnia, a foszfor, az arzen, stb. nem tanácsos, sőt veszélyes irtani a patkányokat, mert a számukra készített mérges, zamatos falatokat felfalják a baromfiak és a macskák is. Sőt ezek a mérgezett falatok a gabonába kerülhetnek részint úgy, amint azt a patkányok részére kiraktuk, részint a patkányok hányadékával. Az ilyen gabonát mérgezteleníteni egykönnyen nem lehet, lisztbe örlve veszélyessé válhatik az emberre. A patkányirtás ezen módja tehát veszélyes. Régebben magam is rendeltem ilyen célra pilulákat, de nem is volt meg a várt eredmény. A patkányok nem ették meg a pilulákat.

Kísérleteztem egy hagyma fajtával is, az urinea maritimával. A gyógyszer neve: bulbos scillae, magyarul: tengeri hagyma. Ebben a friss hagymában van egy mérgezően ható vegyület, melyet "scillain"-nak neveztek el a vegyészek. Ha ez a mérgező a gyomorból felszívódik az állat testébe, a vékonyabb ereket erős összehúzódásra készíti, aminek az a következménye, hogy a bennük lévő nagy mennyiségű vér a vastagabb erekbe és a szívbe szoruló izomzatát túlságosan kitágítja, a szív működést megállítja, sőt megállítja. A kutya testsúlyának egy kg-jára 1 milligramm (0-001 gr.) már halálos. Van ezenkívül még több más többé-kevésbé mérgezően ható alkaltrésze is ennek a Középtenger partvidéken tenyésztő hagymának, ilyen a "scillain", amely erősen izgató anyag. A scillipikrin és a szinistrin. Ez utóbbi a lenolajhoz hasonló olaj, gyomor-, bél- és vesegyuladást okoz.

Ez a hagyma az irtásra nagyon bevált és még hozzá, más állatra nem mérgező. Helyesebben: azon kicsi adagok, melyek a patkányokra már túlságosan erős mérget adnak, emberre, kutyára, macskákra csak nagy adagokban, 2-3 grammos adagokban okoznak mérgezést. Tehát a patkányokra szánt 0-001 gr.-nyi adagokból 2000-5000 adagnak kell véletlenségből egy helyre kerülni (pld. gabonába) és együtt maradni, hogy az állat mérgezőet okozhasson. Mivel ilyen véletlenségek lehetőségét kizártnak kell tekinteni, mondható, hogy a bulbos scilla való patkányirtás teljesen veszélytelen.

Ezen előnye mellett van több hátránya ennek a mérgezésnek. Nagy baj, hogy a közlekedési nehézségek

miatt a tengeri hagymához nehezen és drágán lehet hozzá jutni. Második hátránya, hogy a hagyma friss voltát ellenőrizni nehezen lehet; pedig csak a friss hagyma megfelelő. További hátránya, hogy a hagymák mérgetartalma nem egyforma és ezt a különbséget felismerni nem lehet.

(Folyt. köv.)

HIRDESSEN

a Szabadságban, mert hirdetései eredményekkel járnak.

A. KIRÁLY

kalap, fehérmű és rövidhár kereskedés.

Párisi és bécsi kalap-modellek nagy választékban állandóan raktáron. Mindennemű kalap alakítások elvállaltatnak. Női fehérmű, függönyök, bluzok, harisnyák, baba kötött garnitúrák stb. stb. legolcsóbb beszerzési forrása.

MURSKA SOBOTA

FOTÉR BERGER-FÉLE HÁZ

FLISZÁR PÁL, órák

MURSKA SOBOTA

—: (Turk kocsma mellett): —

KAPHATÓ mindenféle óra legolcsóbban áron; órák javítása 1 évi garanciával. Tűzhővek és villany elemek (baterja) raktára.

VESZ

: Aranyat és ezüstöt.

300%

Megtakarítást a börtalppal szemben nyújt a Palma Kaucsukarok és talp

Ez-e földelme? et arcanban? Egész testében?

Használjon Elsa-Fluidot!

Szüksége van jöttevő, erősítő badörösölésre?

Használjon Elsa-Fluidot!

Mi kinez? Felfújás? Fogtájás? Szaggatás?

Használjon Elsa-Fluidot!

Akarja-e a legjobbat a fogak, bőr, fejbajlására?

Használjon Elsa-Fluidot!

Tulajdonosa érzékeny a hideg levegő áránt?

Használjon Elsa-Fluidot!

Akar-e fájdalomcsillapító és kozmetikus hársízert?

Használjon Elsa-Fluidot!

A valódi Feller-Féle Elsa-Fluid sokkal erősebb, kiadósabb és hatásosabb mint a sósborszesz. Néhány csepp gyakran elegendő, hogy Ön is kijelentse:

Ez a legjobb amit valaha próbáltam!

Keresse az Elsa-Fluidot az összes idevágó boltokban, de kérje csak a valódi Elsa-Fluidot Feller-gyógyszeresztől. Ha közvetlenül rendel, úgy csomagolással és portóval együtt előfizetés vagy utánvét mellett alábbi árak iránnyadók:

3 dupla vagy 1 specialis árucg	24 dinár
12 " " " " " "	85 " "
24 " " " " " "	151 " "
36 " " " " " "	214 " "

Nezácsonmngolásként: Elsa tyukszem-tapasz 4 és 6 din. Elsa Mentholkup 7 din. Elsa szed gyomorcsépp 9 din. Elsa zagoni mells-örp 10 din. Elsa Dorsch-csuka-majon 20 din. Elsa száviz 12 Din. Elsa kábi viz 4 din. Elsa erdei s-obaillat 15 din. Glycerin 150 és 18 din. Lysol és lysoform 25 din. Kínai tea 2 din. Teljebb. Erdebi Radicum sósborszesz nagy árucg 15 din. Elsa feregor 19 din. Egér és patkány-mérge 8 din. Csomagolási díj és porto külön lesz felszámítva.

Ezekhez az árakhoz ezidőszé-nt 10 százalék pótdíjat kell számítani. A leveleket így kell címezni:

Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica donja Elza-úrg. 305 szám. (Hrvatska)

Boros-

hordók

teljesen jó állapotban keményfából

3 K-tó 4 K-ig puha fából

150 K-tól 350 K-ig kaphatók

HARTNER

MURSKA SOBOTA

Hirdessen a „SZABADSÁGBAN”